

THỰC TRẠNG VÀ PHƯƠNG HƯỚNG TỰ ĐỘNG HÓA TRONG HOẠT ĐỘNG THÔNG TIN - THƯ VIỆN TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG VINH PHÚC

Đỗ Thị Thúy - Nguyễn Thị Hồng Lan - Nguyễn Thị Kim Thoa
Trường Cao đẳng Vinh Phúc
Email: thuydt.nv2005@gmail.com.

Tóm tắt: Để phát triển sự nghiệp giáo dục đào tạo tại Trường Cao đẳng Vinh Phúc trong giai đoạn đổi mới hiện nay, việc tự động hóa hoạt động thông tin thư viện tại nhà trường đóng vai trò rất quan trọng. Tự động hóa hoạt động thông tin thư viện góp phần nâng cao hiệu quả quản lý, cải thiện chất lượng phục vụ và thúc đẩy việc học tập - nghiên cứu của học sinh, sinh viên trong nhà trường. Việc áp dụng công nghệ không chỉ giúp tối ưu hóa quy trình nghiệp vụ mà còn mở ra nhiều cơ hội tiếp cận tri thức nhanh chóng, tiện lợi hơn. Bài viết chỉ ra thực trạng công tác tự động hóa hoạt động thư viện hiện tại và phương hướng phát triển công tác tự động hóa tại thư viện Trường Cao đẳng Vinh Phúc trong giai đoạn tới.

Từ khóa: Tự động hóa, hoạt động thư viện, Trường Cao đẳng Vinh Phúc.

Nhận bài: 03/01/2026; Biên tập: 04/01/2026; Phản biện: 05/01/2026; Duyệt đăng: 10/01/2026.

1. Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, chúng ta đã và đang chứng kiến sự phát triển vượt bậc của công nghệ thông tin và truyền thông. Sự phát triển này là tiền đề cho việc hình thành và phát triển của một xã hội thông tin với kinh tế tri thức. Bởi vậy, thông tin đã trở thành một khái niệm cơ bản và có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với sự vận động và phát triển của xã hội. Các nước trên thế giới hiện nay đã ý thức được tầm quan trọng của thông tin và xếp thông tin vào loại nguồn lực đặc biệt, là nhân tố thúc đẩy sự phát triển của mỗi quốc gia. Thủ tướng Singapore Gohchoktong từ kinh nghiệm xây dựng thành công đất nước trở thành một nước công nghiệp mới (NICS) đã kết luận rằng: “Tương lai phát triển thuộc về các nước mà người dân ở đó biết sử dụng có hiệu quả thông tin, tri thức, công nghệ. Ngày nay, để nền kinh tế thành công, chính đây là nhân tố cơ bản chứ không phải là các nguồn lực tự nhiên” [Trích dẫn phát biểu của Thủ tướng Singapore Gohchoktong trong dịp sang thăm Việt Nam - chia sẻ kinh nghiệm phát triển đất nước với Việt Nam, tháng 12/2007]. Song song với sự phát triển này, nhu cầu con người trong xã hội ngày càng đòi hỏi ở mức độ cao, đa dạng và phức tạp hơn, đã đặt ra cho chúng ta những vấn đề cần phải giải quyết: sự bùng nổ thông tin, sự xuất hiện của các tài liệu số, nhu cầu thông tin gia tăng trong xã hội, mức độ đáp ứng các nhu cầu đó như thế nào? Với chức năng là nơi cung cấp thông tin và tri thức cho xã hội, các cơ quan thông tin - thư viện hiện nay đang phải đối mặt với những vấn đề bức thiết là làm sao để đáp ứng một cách tốt nhất nhu cầu của người dùng tin trong khi nhu cầu của xã hội ngày càng gia tăng? Do đó, tự động hóa hiện đại hóa công tác thông tin - thư viện là xu hướng tất yếu trong quá trình phát triển của các cơ quan thông tin - thư viện ở nước

ta hiện nay trong đó có thư viện Trường Cao đẳng Vinh Phúc.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng công tác thư viện tại Trường Cao đẳng Vinh Phúc

2.1.1. Thuận lợi trong hoạt động thông tin thư viện tại Trường Cao đẳng Vinh Phúc

- Trước tiên, hoạt động thông tin thư viện luôn được sự chỉ đạo quan tâm của lãnh đạo Nhà trường, được thể hiện trong chiến lược phát triển Trường Cao đẳng Vinh Phúc năm 2021 - 2025, định hướng 2030, Nhà trường xác định tầm nhìn và hướng phát triển: “Xây dựng thư viện và nâng cấp cơ sở hạ tầng thông tin theo chuẩn số hóa để sử dụng có hiệu quả trong quản lý, điều hành, cũng như thực hiện các hoạt động đào tạo, nghiên cứu”.

- Thứ hai, Trường Cao đẳng Vinh Phúc là nơi đào tạo đa ngành, đa lĩnh vực nên nguồn lực thông tin của thư viện đa dạng và phong phú về nội dung: văn hóa, xã hội, lịch sử, địa lý, khoa học tự nhiên, công nghệ thông tin, mầm non, y - dược, ngôn ngữ Anh.... Với sự đa dạng của các nhóm ngành nghề này, tạo nên sự đa dạng với nguồn lực thông tin cũng như người dùng tin của thư viện nhà trường.

+ Đối với nguồn lực thông tin của thư viện hiện nay tập trung chủ yếu ở hai nhóm tài liệu truyền thống và tài liệu hiện đại. Trong đó tài liệu truyền thống gồm sách, báo, tạp chí, luận văn, tập bài giảng, các đề tài nghiên cứu khoa học... chiếm phần lớn khối lượng tài liệu có trong thư viện trên 90%, Tính đến nay, tổng kho tài liệu của thư viện có 75.825 bản. Báo, tạp chí gồm 32 loại được cập nhật thường xuyên. Gồm các môn loại tri thức khoa học tự nhiên, khoa học xã hội, công nghệ thông tin, các tài liệu đào tạo chuyên ngành như giáo dục Mầm non, Nghệ thuật, Mỹ thuật, Y - Dược...; Nhóm tài liệu

hiện đại như: tài liệu nghe - nhìn (băng từ, đĩa từ), tài liệu điện tử có dạng lưu trữ trên đĩa CD-ROM, CSDL online, ... chiếm số lượng ít trong thư viện.

+ Đối với bạn đọc: Tính đến thời điểm hiện tại tại thư viện có hơn 1000 độc giả mỗi năm, chia làm 2 nhóm người dùng tin chính bao gồm:

Nhóm người dùng tin là cán bộ, giáo viên, người lao động trong Nhà trường hiện có tổng số 148 người bao gồm: nhóm người dùng tin là lãnh đạo quản lý có 32 người, nhóm người dùng tin là giảng viên, người lao động có 116 người

Nhóm người dùng tin là học sinh - sinh viên của Nhà trường hiện có tổng số: gần 900 học sinh, sinh viên thuộc các hệ đào tạo khác nhau.

Các nhóm người dùng tin thuộc các ngành nghề đào tạo khác nhau trong nhà trường nên nhu cầu tin của họ cũng khác nhau. Vì vậy, cán bộ thư viện phải xác định rõ bạn đọc để có thể phục vụ đáp ứng tốt yêu cầu tin của họ.

- Thứ ba, thư viện có đội ngũ cán bộ trẻ, năng động, nhiệt tình, có trách nhiệm và lòng yêu nghề. Về năng lực chuyên môn đa phần các cán bộ thư viện được đào tạo có trình độ đại học, có khả năng về tin học và ngoại ngữ đáp ứng mọi yêu cầu hoạt động của thư viện.

Xác định tầm quan trọng của con người - "chìa khóa" mở cửa mọi thành công, thư viện luôn chú trọng đào tạo đội ngũ cán bộ cả về tin học, ngoại ngữ, vững vàng chuyên môn. Đội ngũ cán bộ trẻ với lòng yêu nghề đã góp phần không nhỏ vào hiệu quả hoạt động thư viện. Cán bộ của thư viện được tạo điều kiện đi tham quan học tập và trao đổi chuyên môn nghiệp vụ tại các thư viện khác.

- Thứ tư: Về cơ sở vật chất thư viện có diện tích sử dụng hơn 1000 m² có hệ thống phòng kho bố trí hợp lý theo nhu cầu sử dụng. Thư viện có 3 tầng và khoảng 200 chỗ ngồi với hệ thống ánh sáng, bàn ghế, đèn điện, tủ kệ, bình chống cháy nổ, máy tính... đầy đủ, đáp ứng tốt nhu cầu mục đích sử dụng của bạn đọc cũng như tạo môi trường làm việc thuận lợi cho cán bộ của thư viện.

Với những thế mạnh trên, thư viện Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc đang dần từng bước để ngày càng hoàn thiện và đáp ứng yêu cầu giáo dục của Nhà trường, cũng như yêu cầu của mọi người dùng tin.

2.1.2. Khó khăn trong hoạt động thông tin thư viện tại Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc

Trong thời gian vừa qua, thư viện Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc còn gặp nhiều khó khăn trong quá trình hoạt động như: số lượng tài liệu được bổ sung còn hạn chế, cơ sở vật chất bị hư hỏng nhiều, ít được sửa chữa, cán bộ thư viện ít có cơ hội tham gia các lớp đào tạo, tập huấn chuyên môn để nâng cao trình độ, thiếu sự tổ chức các hoạt động tuyên truyền cho thư viện.... không thu hút được người dùng tin đến thư viện.

- Mặc dù, thư viện luôn nhận được sự quan tâm

của lãnh đạo Nhà trường nhưng kinh phí đầu tư cho thư viện còn quá ít so với thực tế hoạt động của thư viện. Nên thư viện không tự chủ cho các hoạt động như: mua tài liệu mới, sửa chữa nâng cấp trang thiết bị máy móc và phần mềm ứng dụng thư viện, không tổ chức các buổi tuyên truyền và phổ biến thông tin tới người dùng tin...

- Nguồn lực thông tin thư viện phân bổ không đồng đều, tập trung chủ yếu tài liệu là giáo trình dành cho các chuyên ngành đã và đang đào tạo như Mầm non, Tiếng Anh, Y - Dược... chiếm hơn 50% tổng số tài liệu của thư viện; các loại hình tài liệu tham khảo, tài liệu giải trí, luận văn, hay đĩa CD - ROM số lượng còn ít. Tài liệu có tiếng nước ngoài chỉ chiếm hơn 3% tổng số lượng tài liệu thư viện.

- Số lượng người dùng tin có sự giảm sút đáng kể do một số ngành đào tạo theo quy định của nhà nước không được tuyển sinh như Giáo dục Tiểu học, Sư phạm Tiếng Anh, Toán, Sử - Địa..., giảm vài trăm sinh viên mỗi năm. Ngoài ra, phần lớn số lượng học sinh, sinh viên của trường đào tạo ở các tỉnh thành khác nhau, số sinh viên ở trong tỉnh phần đa các em đi về sinh sống cùng gia đình sau khi kết thúc buổi học.

- Đội ngũ cán bộ thư viện chia tách theo cơ sở do có sự phân tán cơ sở hoạt động dẫn đến tài liệu không tập trung (sát nhập 2 trường Trung cấp Văn hóa nghệ thuật và Trung cấp Y). Trình độ ngoại ngữ và tin học của cán bộ thông tin thư viện trường chưa cao khó khăn cho tiếp cận nguồn tài liệu nước ngoài cũng như các phần mềm cho ứng dụng hoạt động thư viện.

- Việc thực hiện liên kết, phối hợp hoạt động thông tin thư viện trong Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc chưa có. Giữa thư viện và các khoa chưa có kế hoạch cụ thể, chưa có chiến lược phát triển lâu dài để cùng mục đích phối hợp hoạt động, tạo nên một cơ chế đồng bộ, hợp lý, hiệu quả phục vụ cho người dùng tin trong toàn trường.

- Các giải pháp kỹ thuật áp dụng trong hoạt động thông tin thư viện đã lỗi thời, lạc hậu, thậm chí còn chưa triển khai. Thư viện sử dụng các quy tắc mô tả và công cụ xử lý nội dung đã cũ, không cập nhật được các bản mới. Chưa định hướng sử dụng các quy tắc và công cụ xử lý mới, hiện đại được đa số các thư viện trong nước và thế giới sử dụng để có thể trao đổi chia sẻ thông tin một cách thuận lợi nhất.

- Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động thông tin thư viện chưa thực sự được quan tâm. Mọi hoạt động thư viện đều sử dụng phương pháp thủ công và truyền thống. Dẫn đến không hấp dẫn người đọc, không số hóa được nguồn tài liệu trong thư viện nên chưa thể đáp ứng yêu cầu xây dựng thư viện điện tử, việc mở rộng liên kết với các thư viện khác khó triển khai.

- Cơ sở đào tạo phân tán, không tập trung đây cũng là một phần nguyên nhân, dẫn đến thư viện

khó có thể tổ chức các buổi tuyên truyền, phổ biến thông tin tài liệu đến bạn đọc. Cơ sở vật chất chưa đáp ứng được mọi hoạt động thư viện, cũng như đáp ứng nhu cầu của người dùng tin như: chưa xây dựng cơ sở dữ liệu tra cứu trực tuyến do hệ thống máy tính hỏng chưa được sửa chữa, cấp mới...

2.2. Phương hướng tự động hóa trong hoạt động thông tin thư viện tại Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc

2.2.1. Nâng cao cơ sở vật chất, hạ tầng thư viện

Cơ sở vật chất, hạ tầng thư viện là tổng thể các yếu tố vật chất, kỹ thuật và công nghệ được đầu tư nhằm phục vụ cho việc thu thập, xử lý, lưu trữ, bảo quản và khai thác tài nguyên thông tin của thư viện.

Cơ sở vật chất và hạ tầng thư viện quyết định trực tiếp đến:

- Chất lượng phục vụ bạn đọc.
- Hiệu quả hoạt động nghiệp vụ thư viện.
- Mức độ hiện đại hóa, tự động hóa thư viện.

Để tiến hành tự động hóa hoạt động thông tin - thư viện phải nâng cao hạ tầng công nghệ thông tin bao gồm:

- Máy tính phục vụ cán bộ thư viện.
- Máy tính tra cứu cho bạn đọc.
- Máy chủ (server): Máy chủ quản lý cơ sở dữ liệu thư viện, máy chủ lưu trữ tài nguyên số (thư viện số), máy chủ sao lưu dữ liệu.
- Máy in, máy photocopy, máy scan.
- Thiết bị đọc mã vạch, RFID.
- Camera giám sát an ninh.
- Hệ thống mạng:
 - + Mạng LAN nội bộ kết nối các phòng ban.
 - + Kết nối internet băng thông rộng.
 - + Hệ thống wifi phủ sóng toàn thư viện.

2.2.2. Đào tạo nâng cao trình độ của cán bộ thư viện tại trung tâm thư viện Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc

Thứ nhất, đào tạo về kiến thức công nghệ thông tin. Cán bộ thư viện cần được bồi dưỡng các năng lực cơ bản như:

- Sử dụng hệ điều hành, mạng máy tính, internet.
- Quản trị dữ liệu, sao lưu - phục hồi dữ liệu.
- Làm việc với các phần mềm văn phòng phục vụ nghiệp vụ (Excel, google Workspace).
- Hiểu biết về bảo mật thông tin, an ninh mạng.

Thứ hai, bồi dưỡng nghiệp vụ thư viện trong môi trường số:

- Biên mục theo chuẩn MAC 21, AACR2, RDA.
- Phân loại tài liệu theo DDC.
- Quản trị cơ sở dữ liệu số và metadata.
- Quy trình xây dựng và quản lý thư viện số.

Thứ 3, đào tạo sử dụng phần mềm quản lý thư viện như: KOHA, Libol, Aleph.... Hệ thống thư viện số: Dspace, Eprints, Greentone. Đào tạo kỹ năng số hóa tài liệu bao gồm: Sử dụng máy scan sách, thiết bị chụp số, kỹ thuật OCR để chuyển ảnh thành văn bản, xây dựng metadata cho tài liệu số, chuẩn hóa

quy trình lưu trữ và bảo quản tài liệu điện tử.

Thứ 4, phát triển kỹ năng phục vụ người dùng trong môi trường tự động. Cán bộ thư viện cần có kỹ năng hướng dẫn tra cứu OPAC và sử dụng thư viện số, hỗ trợ bạn đọc mượn - trả tự động, sử dụng kiosk, kỹ năng giao tiếp qua môi trường trực tuyến, email, chatbot.

2.2.3. Chuẩn hóa và tự động hóa nghiệp vụ thư viện

Một trong những bước thay đổi đáng chú ý nhất là việc triển khai các phần mềm quản lý thư viện như E - Learning, SLIMS, KOHA, Libol, Lạc Việt Vebrary, Aleph hay Ithenticate cho hệ thống biên mục, phân loại và quản lý kho tài liệu. Thay cho việc ghi chép thủ công, cán bộ thư viện hiện nay sử dụng chuẩn MARC 21, AACR2 hoặc RDA để mô tả tài liệu. Dữ liệu của sách, giáo trình, luận văn được lưu trữ tập trung và có thể truy xuất chỉ trong một vài giây. Mã vạch hoặc RFID được gắn trên từng tài liệu, giúp việc kiểm kê kho trở nên nhanh chóng và chính xác.

2.2.4. Số hóa tài liệu - mở rộng không gian học tập

Số hóa tài liệu là quá trình chuyển đổi tài liệu dạng vật lý (giấy, ảnh, băng đĩa, bản viết tay...) sang dạng dữ liệu số bằng công nghệ, để lưu trữ, quản lý, khai thác và chia sẻ trên môi trường số.

Xu hướng số hóa đang diễn ra mạnh mẽ. Các thư viện áp dụng phần mềm như Dspace, Eprints, Greenstone để xây dựng và vận hành thư viện số. Hàng nghìn luận văn, đề tài nghiên cứu, bài giảng và tài liệu nội dung được số hóa, gắn siêu dữ liệu (metadata) và đưa lên hệ thống trực tuyến, giúp người học truy cập nhanh chóng hơn. Tài liệu hiếm, dễ hỏng cũng được bảo quản tốt hơn nhờ bản điện tử.

2.2.5. Ứng dụng công nghệ mới và trí tuệ nhân tạo

Một số thư viện trường đại học bắt đầu thử nghiệm nhiều giải pháp công nghệ hiện đại:

- Chatbot hướng dẫn tra cứu tìm sách theo chủ đề.
- Hệ thống gợi ý sách dựa trên lịch sử mượn.
- Phần mềm OCR nhận dạng lý tự để số hóa văn bản nhanh hơn.

Công cụ thống kê tự động nhằm phân tích nhu cầu người dùng, hỗ trợ xây dựng kế hoạch phát triển vốn tài liệu.

Những ứng dụng này giúp thư viện hoạt động thông minh hơn và phục vụ hiệu quả hơn.

3. Kết luận

Công tác tự động hóa đang trở thành động lực quan trọng trong đổi mới hoạt động của các thư viện nói chung và thư viện Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc nói riêng. Từ việc chuẩn hóa nghiệp vụ, xây dựng thư viện số đến việc ứng dụng AI, các mô hình thư viện hiện đại đang góp phần tạo nên môi trường học tập linh hoạt, thông minh và phù hợp với yêu cầu của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0.

Việc đầu tư nguồn lực, đào tạo cán bộ và mở rộng hợp tác giữa các đơn vị sẽ là điều kiện tiên quyết đặt nền móng cho công tác tự động hóa thông tin thư viện, giúp cho công tác tự động hóa ngày càng hoàn thiện, trở thành nền tảng vững chắc cho chiến lược phát triển giáo dục trong thời đại số ■

Tài liệu tham khảo

- [1]. Đỗ Văn Hùng (2005). *Giáo trình nhập môn quản trị thông tin*. Nxb. Đại học Quốc gia.
- [2]. Đỗ Thị Thúy, Nguyễn Thị Kim Thoa (2025). *Thực trạng và biện pháp nhằm nâng cao chất lượng hoạt*

động thông tin thư viện tại Trường Cao đẳng VĩnhPhúc trong giai đoạn hiện nay. Tạp chí Dạy và học ngày nay (tháng 4/2025).

- [3]. Nguyễn Minh Tiếp, Đoàn Hồng Nghĩa (2004). *Bài giảng thư viện điện tử - thư viện số*.
- [4]. Trường Cao đẳng Vĩnh Phúc. *Chiến lược phát triển trường CĐ Vĩnh Phúc giai đoạn 2020 - 2025*.
- [5]. Trần Thị Quý, TS. Đỗ Văn Hùng (2007). *Tự động hóa hoạt động thông tin - thư viện*. Nxb. Đại học Quốc gia.
- [6]. Trần Thị Bích Hồng, Ths. Cao Minh Kiểm (2004). *Tra cứu thông tin trong hoạt động thông tin - thư viện*. Nxb. Đại học Văn hóa.
- [7]. Vương Toàn (2016). *Ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong đổi mới hoạt động thư viện*. Nxb. Thông tin và truyền thông, 246Tr.

Current status and orientation of automation in information and library activities at Vinh Phuc College

Do Thi Thuy - Nguyen Thi Hong Lan - Nguyen Thi Kim Thoa

Vinh Phuc College

Email. thuydt.nv2005@gmail.com.

Abstract: To develop the educational and training cause at Vinh Phuc College in the current period of innovation, automating library and information activities at the school plays a very important role. Automating library information operations contributes to improving management efficiency, enhancing service quality, and promoting learning and research among students in the school. The application of technology not only helps optimize business processes but also opens up many opportunities for faster and more convenient access to knowledge. This article highlights the current state of library automation and outlines future directions for developing automation at the Vinh Phuc College library.

Keywords: Automation, library activities, Vinh Phuc College.